

Είχα στο παρελθόν την ευκαιρία να μιλήσω σε αρκετά συνεδρία ψυχολογίας και παιδαγωγικής και ένα από τα θέματα που είχα επιλέξει αφορούσε την σημασία που έχει στην ζωή του παιδιού και του αριανού ενήλικα, αυτό που λέμε παιδικό παιχνίδι!

Και όταν διαπραγματεύεσαι ένα τέτοιο θέμα, δεν μπορείς να αφήνεις την σημαντική παραμετρο της συγχρονής ζωής και της ενεστωτικής πραγματικότητας και με ποιόν τρόπο αυτή επηρεάζει το θέμα που έχεις επιλέξει να αναδείξεις.

Ετσι ήταν αδύνατο και θα ήταν και άτοπο και ασυνεπες από μέρους μου, να αναφερθώ μόνο στα παιχνίδια που εγώ γνώρισα, δίχως να κάνω μια μικρή έρευνα για τον τρόπο και τα μέσα με τα οποία τα παιδιά σήμερα παίζουν, διασκεδάζουν ή και ψυχαγωγούνται.

Με λυπή διαπίστωση ότι η συντριπτική πλειοψηφία των μικρών μας φίλων έχει επιλέξει (ή έχουν επιλέξει άλλοι για λογαριασμό τους) τα βιντεοπαιχνίδια και τις κονσόλες και γενικότερα τα παιχνίδια μέσω του ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Γνωρίζοντας πολύ καλά τον καιρό, ουσιαστικό και σημαντικό ρόλο του παιδικού παιχνιδιού στην ψυχοσυνθεση, στην συναισθηματική ευρωστία και στην ομαλή αναπτυξη και προετοιμασία του παιδιού στα χρόνια που θα ακολουθήσουν και θα καθορίσουν την εξέλιξη του, ομολογώ ότι δεν ενθουσιαστήκα με αυτό που διαπίστωσησα.

Σε καμία περίπτωση δεν θα είμαι αφοριστικός και εξ ολοκλήρου αρνητικός και αντιθετός με την χρήση των βιντεοπαιχνιδιών (videogames) γιατί ούτως ή άλλως υπάρχουν πολλοί και διαφορετικοί τύποι αυτών των παιχνιδιών και εν πάσει περιπτώσει αποτελούν μια πραγματικότητα για τα σημερινά παιδιά, την οποία ούτε μπορούμε να αγνοήσουμε ούτε και να την αρνηθούμε.

Εξάλλου η χρήση τέτοιων παιχνιδιών με μέτρο και φυσικά αναλογα με την δομή τους και τα χαρακτηριστικά τους αλλά και την διαδικασία στην οποία βάζουν τα παιδιά όταν με αυτά, μπορούν και να διεγείρουν κατά περίπτωση την φαντασία τους, να βελτιώσουν και να αναπτύξουν κάποιες από τις γνωστικές τους δεξιότητες.

Η συγκεντρωση της προσοχής μαζί με την παρατηρητικότητα που οφείλουν να επιδεικνύουν παίζοντας τα, συμβάλουν άμεσα στον οπτικοακουστικό τους συντονισμό.

Επίσης αναλογα το περιεχομένο κάποιων τέτοιων παιχνιδιών, τα ίδια τα παιδιά συμμετέχουν σε διαδικασίες επίλυσης προβλημάτων, εκτίθενται σε νέες γνώσεις αλλά και έρχονται σε άμεση επαφή και εξοικείωση με την τεχνολογία που σίγουρα θα τους φανεί χρησιμη στην μετέπειτα ενήλικη ζωή τους.

Όμως με μια δεύτερη ματιά και λιγάκι πιο προσεκτική και ενδελεχή στα παιχνίδια αυτά, καθώς και στην πρακτική τους να παίζονται ενίοτε μαζί με αγνώστους από όλο τον κόσμο σίγουρα γεννα επιφυλαξεις και σε κάποιες περιπτώσεις εγκυμονουν κινδύνους στον τόσο άθωο και ευμεταβλητό παιδικό ψυχισμό.

Αλλά και το περιεχομένο αυτών των παιχνιδιών στις περισσότερες των περιπτώσεων, δεν είναι ότι πιο ευγενικό και παιδαγωγικά αποτελεσματικό και ταιριαστό αφού δεν συναδει με εικόνες και με συμπεριφορές που είναι καταλλήλες για την τρυφερή παιδική ηλικία.

Τα εξελικτικά στάδια δομησης του χαρακτήρα που τα παιδιά βρίσκονται αλλά και του τρόπου σκεψής του εγκεφάλου τους που βρίσκεται υπό διαμορφωση, είναι καθοριστικά για την αριανή συγκροτηση της προσωπικότητάς τους και πλαθούν το χαρακτήρα τους.

Είναι γεγονός ότι σε πολλά τέτοια παιχνίδια, έχουν μεγάλη παρουσία πολεμοχαρείς, αγριές έως αποκρουστικές, τρομακτικές μορφές με τις οποίες σαν παίκτης το παιδί ταυτίζεται εξολοθρευοντας τον αντιπαλό και αυξανοντας την επιθετικότητα του.

Περιορίζοντας έτσι την γνωριμία, την επαφή και την οσμωση τους με με όμορφες σκηνές και θετικές κοινωνικές συμπεριφορές που ταιριαζουν στο τρυφερό της ηλικίας τους.

Η σπαταλή μεγάλου χρόνου από το παιχνίδι του παιδιού σε αυτά τα βιντεοπαιχνίδια εκτός των προβλημάτων όρασης και των αμετρήτων ωρών ακινησίας όταν συνδυάζεται-όπως συχνά συμβαίνει-με την κατανάλωση κακής ποιότητας φαγητού (junk food) δημιουργούν μια αλληλουχία προβληματικών συμπεριφορών που μόνο ωφέλιμα δεν είναι για τα παιδιά, αφού η μακροχρόνια ενασχόλησή τους σε αυτά δύναται να επιφέρει βλάβες σε ψυχοσωματικό, συναισθηματικό επίπεδο.

Επιπλέον είναι ιδιαίτερα εθιστικά και προκαλούν στην αδιαμορφωτή ακόμη παιδική ψυχική δομή την τάση να τα παίζουν μανιωδώς.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφέρουμε σχετικά με την έρευνα που έχει γίνει από το Πανεπιστήμιο της Ινδιανάπολης των Ηνωμένων Πολιτειών και στην οποία οι επιδράσεις των βιαιών βιντεοπαιχνιδιών εξεταστήκαν με την χρήση μαγνητικής τομογραφίας.

Αφορούσε την λειτουργικότητα του εγκεφάλου των παιδιών και διαπιστώθηκε ότι σημειωνόνταν σημαντικές μειώσεις και εκπτώσεις στην ενεργοποίηση των περιοχών του εγκεφάλου που είναι υπεύθυνες για τον αυτοέλεγχο, την αναστάτωση, την συναισθηματική διεγερση και τις αναστολές, πράγμα που δεν συνέβαινε όταν το περιεχόμενο των παιχνιδιών αυτών δεν είχε βίαιο περιεχόμενο.

Όμως σαφώς χρειάζεται περαιτέρω έρευνα για τις επιδράσεις αυτών των παιχνιδιών και για τις μεταβολές που ενισχύουν και καλούν σε βίαιη τάση τον χαρακτήρα των παιδιών πράγμα που δύσκολα το βλέπω να συμβαίνει μιας και τα κέρδη από αυτήν την βιομηχανία είναι υπερμεγέθη.

Προσωπικά δεν θα χωρίσω τα videogames σε καλά και μη, χρήσιμα για το παιδί ή όχι.

Όμως αυτό θα με εβγαζε, σαν επιστήμονα που ασχολείται με την ψυχική υγεία των παιδιών, εκτός πραγματικότητας αφού η εξαπλώση στην χρήση τους είναι μεγάλη και συνεχής.

Όμως επειδή γνωρίζω πολύ καλά την μεγάλη και γιαυτό κεφαλαιώδους σημασίας επίδραση του παιχνιδιού στην σωματική και ψυχική υγεία των παιδιών θα τονίσω τις ευεργεσίες που έχει το παιχνίδι των παιδιών σε εξωτερικούς χώρους, στην φύση αλλά και όπου υπάρχει χόμα, φυτό και φυσικά ομαδική διεργασία.

Στους εξωτερικούς χώρους τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν σε παιχνίδια τα οποία ικανοποιούν κάποιες ανάγκες τους, που το ίδιο τους το σώμα σε αυτές τις ηλικίες αποζητά όπως η κίνηση, η συνυπαρξη και η συνεργασία με τις παρέες συνομηλικών, η επαφή με υλικά φυσικά με τα οποία μαθαίνουν πως και από τι είναι φτιαγμένος ο κόσμος γύρω τους.

Αποκτούν γνώσεις περί της δικής τους θέσης στον κόσμο και προσδιορίζουν το είναι τους, οριοθετούν τον εαυτό τους μέσα σε αυτόν.

Έχουν σαφή γνώση του σώματός τους σε σχέση με το περιβάλλον και δοκιμάζουν συνεχώς την αλληλεπίδρασή τους με αυτό.

Ο ακριβής ορισμός του εαυτού τους σε σχέση με το φυσικό περιβάλλον οριοθετεί και αντιληπτικά τις δυνατότητές τους και μελέτες έχουν δείξει πως η επαφή με το χόμα, την λάσπη, τα δέντρα, τα φυτά και τα ζώα θωρακίζουν το ανοσοποιητικό τους σύστημα αλλά και ενισχύουν αποφασιστικά το ψυχοσυναισθηματικό τους μέλλον.

Φυσικά κάτι τέτοιο μοιάζει δύσκολο έως ακατορθώτο, γιατί εμείς οι ενήλικες, εκ των οποίων οι περισσότεροι μεγαλώσαμε με τα "αγαθά" της αλάνας φροντίσαμε να δημιουργήσουμε χώρους για να "παρκάρουμε" τους εγωισμούς μας σε μεγάλα σπιτικά-κλουβιά, φροντίσαμε να φτιαξουμε μεγάλα γκαράζ σε πυλωτές για τα πολυτιμά αυτοκίνητά μας αλλά ξεχάσαμε να αφήσουμε χώρο για να μεγαλώσουν και να αναπτυχθούν ισορροπημένα τα παιδιά

μας,σπρώχνοντας τα ακουσια στην διεξοδο των βιντεοπαιχνιδιων και σε μια αφυσικη και μη πραγματικη κατασταση παιχνιδιου.

Διακρινω την πιο μεγαλη διαφορα μεταξυ των βιντεοπαιχνιδιων και των παιχνιδιων σε ελευθερο χωρο,στο οτι αλλαζει δραματικα ο τροπος της επικοινωνιας.

Με τα βιντεοπαιχνιδια το παιδι δεν δινει σημασια στην αξια της επικοινωνιας αφου απομονώνεται στον μικροκοσμο της οθονης ενος υπολογιστη,αυτο κι ο εαυτος του.

Ερχονται ετσι σε δεύτερη μοίρα οι τοσο σημαντικες για την ηλικια διαπροσωπικες σχεσεις μεταξυ των συνομηλικών ακρωτηριαζοντας την ευκαιρια του μοιρασματος και της συνεργειας.

Το παιδικο σωμα διχως το εξωτερικο παιχνιδι και τον αθλητισμο δεν εχει που να διοχετεύσει την απιστευτη ενεργεια του και καταπιέζει την εκφραση της,κατι που καθυστερει και αφηνει πιασω την γενικότερη διαδικασια αναπτυξης τους .

Με ολα αυτα ειναι σημαντικό να κατανοησουμε οτι αλλαζει ο τροπος ψυχαγωγιας του παιδιου και τουτο επιδρα σε μεγαλο βαθμο και στην γενικότερη διαπαιδαγωγηση του.

Οι ενημερωμενοι γονεις ,οι δασκαλοι, οι παιδαγωγοι,οι ψυχολογοι και οσοι ασχολουνται με την ομαλη εξελιξη της παιδικοτητας οφειλουν να εντάξουν παιχνιδια και αθληματα στην ζωη των παιδιων που θα ενισχυουν την πραγματικη και ουσιαστικη τους επικοινωνια, θα βοηθούν και θα συμπληρώνουν την κοινωνικοποίηση τους, θα μπορουν να ενισχύσουν τον τροπο σκεψης τους εμπλουτίζοντάς τον με τεχνικες αντιμετωπισης αληθινων προβληματος, πραγματικων δυσκολιων, διευκολύνοντας την αφαιρετικη και συνδυαστικη τους σκεψη.

Τα παιχνιδια σε εξωτερικους χωρους δινουν πολλες νεες εμπειριες στην ζωη των παιδιων, ερεθίζουν και επιμηκύνουν το νοητικο τους πηλικο και προσφερουν εναυσματα για νεες δραστηριοτητες,πολλαπλες επιτεύξεις στοχων,προσαρμογες στις αλλαγες του περιβαλλοντος.

Γενικότερα προσφερουν μια αναπτυξη που συναδει με την φυση και την ηλικιακη εξελιξη των παιδιων μας.

Θα αναμετρηθουν με τις δυσκολιες και με τον εαυτο τους, θα παρουν πρωτοβουλιες και θα δοκιμάσουν και θα δοκιμαστουν σε αληθινες συνθηκες και βημα βημα θα οργανώσουν και θα χτισουν την ταυτότητα τους.

Εντοπίζοντας τις αλλαγες στο χωρο και στα υλικα αναλογα προσαρμοζουν, μελετουν και σχεδιαζουν την στρατηγικη τους δημιουργωντας συνεργασίες με τους συμπαίκτες και συνομηλικους τους.

Ταυτοχρονα και ανεπαισθητα μπαινουν σε αυτογνωστικες διαδικασιες για το τι μπορουν να καταφερουν, μετρουν και υπολογιζουν τις δυναμεις τους, τα δυνατα κι αδυνατα τους σημεια και αναλογα εξασκούνται για να τα δυναμώσουν και να τα εξασκήσουν.

Οι παραλλαγες των παιχνιδιων οξυνουν την δημιουργικότητα τους και την εξοικείωση τους στην επανεξεταση καταστασεων και ανταποκρινονται ετσι πιο ευκολα στις αλλαγες των περιστασεων κατανοώντας και εφευρίσκοντας εναλλακτικες η και μπαινοντας με ενσυναίσθηση σε καταστασεις που απαιτουν γνωσεις απο το πραγματικο παιδικο παιχνιδι και εφαρμοζοντας τες στην πραγματικη παιδικη ζωη!